

Bölüm 1

TÜRK KÜLTÜRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK: BİR İNCELEME

Şeyma BAŞBUĞ¹
Hüsniye ÖRS²

GİRİŞ

Kurumsal sosyal sorumluluk, ilk ortaya atıldığı dönemden itibaren kavram olarak günümüze kadar önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Bugün ise geldiği noktada toplum ve işletmeler iç içe geçmiş bulunmaktadır. Toplumun işletmelerden nasıl davranması gerektiğine yönelik beklentileri olduğu görülmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk işletmelerin, eylemlerinden etkilenen ve dolayısıyla işletmenin başarısını da etkileyebilecek olan tüm paydaşlarına karşı yerine getirmesi gereken sorumlulukları kapsamaktadır. Bu sorumlulukların içinde doğal çevreyi korumak, kaliteli ve güvenilir ürünler sunmak, çalışanların temel hak ve özgürlüklerini korumak ve gözetmek, toplumun refah düzeyine katkıda bulunacak eylemlerde bulunmak, yatırımcıların ve ortakların haklarını korumak ve işletmeyi karlı ve verimli şekilde yönetmek sayılabilir.

Kolektivist toplum özelliği taşıyan Türk toplumlarında hayırseverlik, yardımseverlik, diğergamlık normlarının güçlü olduğu söylenebilir. Bu güçlü normlar toplumun gerek sosyal gerek ekonomik, dini ve siyasi yapılarını temellendirmiştir. Mevcut araştırma Türk kültüründe kurumsal sosyal sorumluluk kavramını tarihsel bir incelemeye tabii tutmaya çalışmaktadır.

LİTERATÜR İNCELEMESİ

Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı

Nihai amacı topluma fayda sağlamak olan ve sosyal bilim yazınında kurumsal sosyal sorumluluk olarak kavramlaşmış ve *işletmenin aldığı roller doğrultusunda toplum üzerindeki etkileri* olarak açıklanmıştır (Carroll, 1993: 27).

¹ Uzm. Doktora Öğrencisi Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye seymabasbug@gmail.com

² Prof. Dr. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye husniye@gazi.edu.tr

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türk toplumları kökeni itibarıyla sosyal dışlanmaya maruz kalmış bireylerin ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımlarını sağlamak için sürekli olarak toplumsal bir birlik içinde hareket etmiştir. Bununla birlikte devlet ve kamu kurum/kuruluşlar tarafından toplumsal dayanışmanın sağlanmasına yönelik kurumsal sosyal sorumluluk projeleriyle destek verilmektedir. İşletmelerin öncelikleri kar elde etmektir. Ancak günümüzdeki gelişmeler ve gelişen toplumsal ihtiyaçlar ışığında işletmelerin topluma karşı sorumlu olmaları gerekmektedir. Bundan dolayı toplum işletmelere çevre sorunları, insan hakları, etik konusu, çalışan hakkı gibi birçok sorumluluk kazandırmıştır.

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının geçmişten günümüze Lonca, Ahilik Teşkilatı ve vakıflar ile günümüze ulaştığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla devlet kuruluşlarının ve işletmelerin toplumsal birlikteliği sağlayacak hayırseverlik faaliyetlerinin günümüzde kurumsal sosyal sorumluluk olarak biçimlendiğini söylemek mümkündür.

KAYNAKLAR

- Arıcı, K. (2008). “Ahi Örgütlenmesi ve Sosyal Düzenin Korunmasındaki Roller. *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ne Kırşehir Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2012 Kırşehir, (pp 83-92).
- And, M. (1993). *16.yüzyılda İstanbul kent saray günlük yaşam*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Alakavuklar, O. vd. (2009). Türkiye’de Hayırseverlikten Kurumsal Sosyal Sorumluluğa Geçiş: Bir Kurumsal Değişim Öyküsü. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 9(2), 103-143.
- Akkoyunlu, G. Ş. Kalyoncuoğlu, S. (2014). İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışmalarının Marka Algısı Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(3), 125-144.
- Arslan, A.Ş. (2014). Aktif Vatandaş Hedefinde Üniversite-Kamu İşbirliği: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) İl Müdürlükleri Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 47-77. Doi: <http://dx.doi.org/10.21560/spcd.71372>.
- Batuta, İbn. E. A. M. (2015). *İbn Battuta Seyahatnamesi*. (Aykut, S. A. Çev. Ed.). YKY: Ankara.
- Bacon, D P. (2000). *Business and its enviroment*. (3th Edition). New Jersey: Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Bayartan, M. (2011). Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar Ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 10 (1), 157-175. Retrieved from <http://dergi-park.gov.tr/iuoba/issue/1204/14168>
- Burak, M. (2012). Bireyin Toplumsallaşmasında Ahiliğin Yeri ve Önemi. *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2018, Kırşehir, (pp 755-766)
- Carroll, Archie B. (1993). *Business & Society*, 2nd. Ed, Ohio: South Western Publishing Co.
- Carroll, A. B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward The Mo-

- ral Management of Organizational Stakeholder. *Business Horizons*, 34(4), 39-68
- Çağatay, N. (1997). *Bir Türk kurumu olan ahilik*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Çetin, E. (2014). Bir Sosyal Yardımlaşma Pratiği Olarak Askıda Kahve Ve Sadaka Taşı. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 0-0. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/abuhsbd/issue/32979/366614>
- Güllü, İ. ve Kalaycı, S. (2016). Toplumsal Bir Gerçeklik Olarak Yoksulluk ve Vakıfların Fonksiyonları: Karaman Yunus Emre Kültür Vakfı Örneği. *Humanitas*, 4(7), 241-264. Doi: <http://dx.doi.org/10.20304/husbd.20781>
- Hazlitt, H. (2006). *Ahlakın temelleri*. (Aydın, M. Tapramaz, R. Çev. Ed.) Ankara: Liberte.
- Kahvecioğlu, R. Çetinkaya, F. (2008). Topluma Yönelik Pazarlama Yönetimi Anlayışının Ahilik sistemiyle Örtüşen Yönleri. *1.Uluslararası Ahilik Kültürü Kırşehir Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2012, Kırşehir, (pp.513-528).
- Kalın, İbrahim. (2017). Hoca Ahmed Yesevi, *Hüküm ve Hikmet*. Bilig, sayı:80, 1-15.
- Kemaloğlu, Muhammet. (2013). Anadolu'da İlk Esnaf Teşkilatı. *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 6(12). 253-266.
- Kıyak, A. (2012). İslam'ın Yardımlaşma ve Dayanışma Prensiplerinin Sosyal Hayata Aksettirilmesinde Ahiliğin Rolü-Fütüvvetnameler Ekseninde. *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2018, Kırşehir (pp. 767-786).
- "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Nedir?" (29/09/2018 <https://indigodergisi.com/2017/03/kurumsal-sosyal-sorumluluk-nedir/> adresinden ulaşılmıştır).
- Mahiroğulları, Adnan. (2011). Selçuklu/Osmanlı Döneminde Kurumsal Bir Yapı: Ahilik/Gedik Teşkilatı ve Sosyo-Ekonomik İşlevleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0 (54), 139-154. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/iusskd/issue/899/10100>
- Mercan, N., Oyur, E. (2012). Ahilik ve Ahlaki Olgunluk İlişkisi ve Ampirik Bir Araştırma. *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, 19-20 Eylül 2018, Kırşehir (pp. 799-819)
- Nisbett, R. E. (2018). *Düşüncenin coğrafyası* (Güven, G. Ç. Çev. Ed.). Varlık Yayınları:İstanbul
- Örs, Hüsniye. (2016). Early Practices Of The Concept Of Voluntary Simple Living in History: Voluntary Simple Living Through Akhism System In Seljukian-Ottoman Period. *Journal of Management Marketing and Logistics*, 3 (3), 271-283. DOI: 10.17261/Pressacademia.2016321983
- Özkan, Ö. (2007). *Divan şiirinin penceresinden Osmanlı toplum hayatı*. İstanbul: Kitabevi.
- Özkuş, O. (2015). Türk Kimliğini Oluşturan Ortak Kültürel Değerler. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 165- 185.
- Öztuna, Y. (1978). *Büyük Türkiye tarihi*. C.10. İstanbul: Ötügen Yayınevi.
- Özgen, E. (2015). *Sözde değil özde kurumsal sosyal sorumluluk*. Ören, K. Eser, B. Akman ve E. (Ed). Farklı Bakış Açılılarıyla Sosyal Sorumluluk. Ankara: Pelikan, s.39-68.
- Özgener, Ş. (2016). *İş ahlakının temelleri*. (4. Basım). Ankara: Nobel.
- Özüpek N. (2003). *Kurum imajı ve sosyal sorumluluk*. (1. Baskı). Konya: Tablet Kitabevi.
- Roux, J. P. (2001). *Orta Asya Tarih ve Uygarlık*. (Arslan, L. Çev. Ed.) İstanbul: Kabcacı Yayınevi.
- Pektaş, E. (2014). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 5 (1), 4-22. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/akademikincelemeler/issue/1551/19052>
- Soyaldı, H. Mehmet. (2002). Vakıfların Günümüzdeki Yeri Ve Önemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1): 383-400.

- Şanal, M. Güçlü, M. (2007). Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Ahilik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (23), 379-390. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/erusosbilder/issue/23756/253174>
- Şişman, Yener. (2017). Türkiye’de Sosyal Politikanın Dünü, Bugünü: Hayırseverliğin Kurumsallaşması mı? Gelişim mi? *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-22.
- Türk Dil Kurumu (2010). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*. (15/09/2018http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=hay%C4%B1rseverlik&guid=TDK.GTS.5081691f952955.08086088 adresinden alınmıştır)
- Türker, D. Altuntaş, C. (2016). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Hayırseverlik. Hoşut, S. & Deren, S. (Ed.) *Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Güncel Yönelim ve Yaklaşımlar* kitabı içinde (149-170). Ankara: Nobel.
- Top, Seyfi (2015). İşletmelerde Yönetim Mekanizması Anlayışı Bağlamında Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Yeri. Ören, K. Eser, B. ve Akman, E (Ed) *Farklı Bakış Açılıyla Sosyal Sorumluluk* Kitabı içinde (97-130). Ankara: Pelikan.
- Top, S. Öner, A. (2008). İşletme Perspektifinden Sosyal Sorumluluk Teorisinin İncelenmesi. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 97-110.
- Yazıcıoğlu, Ö. (2010). *Türklerin kültür tarihi*. İstanbul: Kalipso Yayınları.
- Yediyıldız, B. (1988). Türk Kültür Sistemi İçinde Vakfın Yeri. *Vakıflar Dergisi*, 20: 403-408.